

Titel: BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1934-11-12)

Citation: "BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1934-11-12)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_031-shoot-workidacc-1992_0005_031_Uldall_0200.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

12/11 1934.

Kære Hjelmslev, Talc for Deres lange brev idag. Jeg er meget taknemlig over at De, trods al travlhed, gider diskutere disse ting med mig, jeg har meget svært ved at orientere mig imellem alle disse teorier, som De selv engang har paapeget, og som det med frygtelig tydelighed fremgaar af mine produkter, er jeg praktiker i ordets mest haandfaste betydning. Imidlertid maa der jo et teoretisk grundlag til, derfor alt dette.

Jeg forstaar Deres betæneligheder ved min morfemiuddeling De har netop fundet de svage punkter: brugen af obj. kasus formen ved dannelser, af de konkrete kasus i gen. hum. og, kan jeg tilføje, existensen af formen m4-hs-m hoydi i nærheden af ham, hvor der er føjet et -m til obj. kasus (det er den eneste form af der. art). Jeg forstarr og s aa. forskellen mellem derivation og flexion mer. er stadig tilbøjelig til kun at anerkende den sidste som raorfemkategori, idet jeg ellers ikke kan se, efter hvilke kriterier grænsen mellem morfero og semantem skal trækkes. Mit maal har lige fra den første diskussion i sin tid i Lingvistkredsen været at finde et formelt kriterium, at undgaa at trække tyd ind i det. Harmerich definerede forleden forskeller. saaledes, at morfemet har funktion men ingen tyd, mens semantemet har tyd, - og geraadede som venteligt var i forskellige

vanskeligheder, som Diederichser. og jeg havde megen fornøjelse af. I ma.idu ei der paa to punkter en skarp skillelinie: 1. den jeg i sin

2

tid fremhævede, mellem elementer der kan staa i temaet (eller rettere undertenaet) og elementer der kan staa udenfor; 2. den jeg sidst har omtalt mellem elementer der ikke er lukkende og ikke angiver rank og elementer som er og gør. Disse to grænser kan i hvert fald opretholdes, spørgsmaalet hiiver da kun, om man vil identificere den ene af dem med grænsen mellem morfem og semantera. Hvis man derimod begiver sig ud paa det vilde hav og lægger tyd eller ilcke-tyd til grund, hl iver der ikke noget formalt holdepunkt tilbage. Paa den m&ade faar man morfemer i alle klasser: de tydløse præfixer, det abstrakte ha, alle mulige sufiixer osv. TCn inddeling af den art har, efter min mening, ingen videre gram- matisk værdi, i hvert fald i et sprog som maidu. Jeg synes, det maa være ned det som med andre distinktioner af "notional" art: hvis de ikke er formelt udtrykt paa den ene eller den anden rnaade, kan men ikke anerkende dem. Paa maidu er der ikke nogen forskel i behandlingen af tydløse og tydbærende elementer. Den omstændighed at gruppe 3 ikke kan optræde som første led i et syntagma kan ikke være nogen hindring for dets klassificerin som semantem: er. stor del af gruppe 2 kan heller ikke optræde i første stilling. Jeg vedlægger en definition af semantenerne i gruppe 2's verbale afdeling. Hvis dette skulde være skel, vilde der kun blive A-stammerne tilbage som semantemer. Med ikke-lukkende mener jeg for gruppe 3's vedkommende, at der m&a postuleres et nul-morfem, naar der ikke følger andet efter dem; dette nul-morfem udtrykker efter tempussuff. indikativ, efter konkr. rel. objektiv. Jeg synes, denne antagelse maa være berettiget, idet (a) alle tertiære led, der ikke indeholder et

3

Lø

konkr. rel., er betegnet enten ved £ (-n) eller ved 4 (obj.), (b) til de konkr. rel. kan der føjes baade 3 (tempus), 4 (modus) og 5 (-ra og -n). Disse konkr. rel. staa derved i et tydeligt modsætnings-forhold til de egentlige kasus af gruppe 4. Naar et syntagma ender med et konkr. rel. og har en rank (altid tertiær), synes det mirr følgelig berettiget at antage, at denne rank og syntagmets selvstændighed er betegnet ved et element af gruppe 4 paa samme maade som for andre syntagmers vedkommende. Jeg mener, i mods. til Dem, at syntagmet er fast af- grænset omend ikke fast opbygget; der kan trækkes grænser mellem syntagmerne i en "speech-chain" saaledes at grænsen ligger mellem et morfem og et efterfølgende semantem. Men dette hviler jo paa det ovenstaaende, og hvis De ikke vil være med til hint, kan De naturligvis heller ikke indrømme dette. "Iht vanskeligheden med obj. kasus formantiet foran konkr. rel. er jeg tilbøjelig til at bruge Deres egen spidsfindige fortolkning: det er ikke en kasus roen en form af stammen, hvad der er sea meget mere berettiget oom denne form virkelig har en funktion, nemlig at udtrykke genus. Jeg vilde altsaa behandle dette fænomen pfea linie med stfeinroe-suffixerne (fx -u : be:-u at staa paa alle fire be: at kravle;'-u gør bevægelsen statisk) der bl.a. udmarker sig ved, at de ikke optager nogen plads i temaet, og som derfor mas betragtes som en udvidelse af stammen snarere end som selvstændige elementer. 3n mindre frygtsom mand end jeg vilde vel forklare forholdene ved konkr. rel. som relat, et levn irs deres tidligere tilværelse som uafhængige postpositioner. Noget lignende gør sig gældende ved ma-hs-ro hoy-di , nærved ham, det ser ud som et levn fra en tid da det ikke, som nu, hed husk'-u-m

4

hoy-di men hu:kf-e(-m) hoy-di , nærved høvdingen, mi-he-m mas ees som en blanding ef apposition og styrelse - diakronisk. Jeg synes, der er det rigtige i ralet-teorien, et et enkelt til- falde af denne art ikke bør have lov til at vælte en ellers pas- sende teori. ?]ht sub j. kasus merer leg stadig at det er bedst at klare sig

uden. Af to grunde: 1. hvis vi postulerer nul-formantium faar vi to morterner (0-m) hvilket ikke er tilstedeligt efter min teori; ?. det synes mig netop karakteristisk for -m at det udtrykker underordnende samhörighed af alle arter - altsaa ogs. subjekt- verbum - i mods. til -r. der udtrykker sideordnende samhörighed. De stiller tilsidet to spørgsmaal, hvoraf det ene efter min inddeling mas falde bort (men da jeg gaar ud fra, at De stadig er uenig med mig, skal jeg nok se at rode nogle eksempler paa op- hobninger frem til Dem). Det andet, om pose. kasus ved døde ting, har jeg ikke tidligere været opmærksom paa. Jeg vilde være tilbøjelig til at tro, at der enten findes eksempler eller at det er et tilfælde at de ikke findes, da skellet jo ellers ligger mellem menneske-ikke menneske, men tak for tippet, det maa jo undersøges. mi:m méyem : det var det! Tak for Skautrup. Jeg vil saa skrive til ham foreløbig, hvis han kommer til Kbh., vil jern halst undgaa at rejse til Aarhus lige nu - den slags løber op! Jeg haaber meget, at der kan komme noget ud af det, jeg bliver mere og mere klar over, at mine evner - such as they are - gear i retning af det konkrete, den rene teori r.aa jeg r.æppe til, før jeg er en vammel mand i Helsingør, og da som et dekort af et langt livs roden i det konkrete. Tak for Deres hovedstykke om kongressen. Jeg sender ueres budgetudkast til Hammerich. Porresten skulde De jo være med

5

til det næste møde, som i den anledning er ansat til ind under jul. De naa naturligvis gerne 'beholde Swadesh og Firth. Vi har glædet os over at høre, at De nu er i orden og glade, for at være der - de sxnaa stik i hjertet kan jo aldrig helt undgaa, men jeg synes, universitetet burde anskaffe sig et bud, evt. ved almindelig værnepligt blandt studenterne. Hvornaar venter De at faa Deres Sprogssystemer trykt? Jeg glæder mig meget til at læse dem, ilcke mindst fordi de ikke kommer paa fransk. Og kommer kasus til foraaret? Om lingvistkredsen kan jeg ikke fortælle meget. Barrs referat af Troubetzkoy's morfonologi var godt men naturligvis meget kortfattet; diskussionen drejede sig mest om overlapping of phoneme som T aabenbart har misforstaaet. Om Kors tør jeg ikke sige noget som helst, jeg hørte paa ham med beundring, men jeg fornemte, for at bruge hans eget billede, jordmasserne mellem hans og min under- jordiske gang som temmelig betydelige. Brøndal og Hammerich morede sig godt. Saa var der et møde i Oelsk. Nord. Fil. hvor Hammerich talte om sin nye tyske grammatik; det var meget morsomt, selvom man ikke vil give H ret i alting. Det mest epokegørende var to ordklasseinddelinger, en efter tyd og en efter funktion. De gav begge samme facit. Jeg har foreslaaet Barr en morfemdiskussion; har: skriver, at det først kan blive i næste semester, og foreslaar, on at den skal indledes af forskellige specialister psra hver sit sprog, det synes jeg er en god ide. Jeg hører først nu fra Dem, at Holger redernsn havde en finger med i Devotos spil, hvordan gik det til? - Jeg troede det var Brøndal. Boas rykker mig for maidu, og jeg vil derfor gerne bede ***- Mu, Wfyfc ;,y

I S-ur (Tin. h- ÉVM..C, A-f U jtn/ X CiX